

Владомир Кукка

Дикий Схід

2025

Мирослав не зупинявся. Бігти ставало все важче і важче. Ніколи не був слабким фізично, але тут, в дощ, по буйній та важкій, від води, береговій траві... Кінь навпаки – лише набирав ходу і навіть не думав сповільнюватися.

- Де ті мисливці взялися, ну чому саме в цей дощовий, похмурий день... – ледве промовляючи по слову, разом із задишкою викрикував Мирослав, продовжуючи давити дешевими шкіряними чоботами соковиті берегові кущі свіжої трави.

Сонце вже давно покинуло цей день. Перші зірки вже виднілися, а тому бачити коня, який віддалявся, ставало все важче. Деінде трава, а точніше цілі зарослі трави, була такою високою, що голова коня лише мелькала, враховуючи швидкість його хаотичного руху.

Продовжуючи бігти, Мирослав вже розумів, що сенсу в цьому з кожним кроком стає менше, бо далі – були балки, густо покриті чагарниками та багато повалених дерев, через минулорічні повені. Кінь вже був далеко, не було чутно ні шелесту трави, яку він як ніж розрізав, ні тим паче – тупотіння нових підков по колодах дерев. Сповільнився. Просто крокував. Але так було на душі кисло і паршиво. Три дня тому, купуючи коня у того чубатого мужика, Мирослав мав надію і піднесення. Цей кінь – мав стати його білетом у щось нове. Білетом, який мав принести нові можливості, заробітки... Але найбільше, що гризло – що цей кінь мав стати містком між його сьогоднішнім, яке дратувало його, гнітило – та незрозумілим, не прогнозованим, проте новим майбутнім. Іншим майбутнім, іншою реальністю. І останні звуки від коня – сприймалися особливо боляче.

Сидів на одній з колод, яка була мокра і слизька від дощу, який і не збирався вщухати. Просто дивився в небо, яке було сірим, місцями чорним. Десь вдалечині чулося відлуння грому та можна було мимоволі помічати на горизонті миготіння

блискавки. Негода рухалася саме туди, забравши з собою й надії на те, що здавалося вже було в кишені.

В голові прокручувались різкі емоції, від яких хотілося просто впасти і завмерти, а також – спогади про те, як і що треба було пройти, щоб мати змогу купити того коня, молодого, витривалого.

- “Буде тобі служити купу років, навіть не думай...”, щоб тобі скисло, чорноротий чубатий чорт! – викрикував Мирослав, ковтаючи разом з криками великі краплі дощу, – І нащо було зупинятися, ну нащо! Ще ж міг, знав, що можу їхати не одну годину... так ні, краєвид гарний, більше відпочину... відпочив..., – повільно промовляв, роздивляючись по сторонам.

Лямка сумки, яка була одягнена через плече, де були складені такі не такі пожитки, хоч і була з доволі цупкою поверхнею, але й вона вже добряче промокла, хоча як тільки дощ припинився, то діставши звідти подертий плащ, Мирослав зміг накинути його та по троху рухатися до дороги, з якої вибів, переслідуючи зляканого до смерті коня. Тільки зараз розумів, що біг він добряче, і зробив все, що міг, адже зараз, вже без дощу, а йти було дуже важко, навіть повільною ходою. Земля й так була вологою в цих балках, а такі дощі швидко розмивали всі звірячі тропи, і не давали змоги легко пробиратися через зарослі кущів, трави.

З їжі було кілька шматків солонини, яку ще три дні тому купив в шинку, коли чекав того купця, який мав привести на кількох коней на вибір. Вирішив, що зараз, коли вже важко було розгледіти щось перед собою, рухатися далі не було сенсу. Тому знайшовши суху місцину біля сторічного дуба, намістив собі відносно сухої трави, якої хоч і не багато, але було під цим таки дубом, дістав ножа, відрізав солонини і просто жував та дивився у могутню крону дуба. З гілок продовжували падати краплі прохолодної води, довкола, і вже чулися цвіркуні, які також відчували, що негода відступає, і можна продовжувати свої вечірньо-нічні виступи.

Травень цього року був дійсно теплим, багатим на дощі та буйність рослин. Напевно років десять тому так само було, думав про себе Мирослав, жуючи м'ясо та відчуваючи запах вже майже літньої пори у повітрі, з її характерними нотками різнотрав'я, цвіту, трав та того неповторного запаху живого, природного. Як можна таке не любити, і як можна ще краще провести час, чи ось так? Чи то намагаючись себе заспокоїти, чи просто вже будучи знесиленим, розмірковував та перебирав в голові, як міг вчинити по іншому. Може треба було бігти на перекіс, пробувати забігти зі сторони... В цей час, знову почув постріли. Цього разу вони були вже віддалено, і звук майже губився серед звуків природи, які після негоди, знову радувала своїм розмаїттям.

Поївши та дещо змерзнувши, Мирослав скрутився калачем, відвернувся до стовбура дуба і потроху, під віддалений грім та все активніших цвіркунів, засинав. Хотілося заснути і забути, але знав, що тепер треба знову щось вигадувати, якимось бути... але звертати з обраного шляху, нового або давно забутого старого, точно не хотів. Проте тепер, все виглядало як в тумані, і що саме робити, й гадки не мав... Десь вже також прокинувся соловейко і починав заводити свої чарівні, заспокійливі мелодії.

Очі відкрив, бо відчував на потилиці одні з перших променів сонця, яке вже зійшло, і через зарослі пробивалося прямо під дуба. Ранкова прохолода, була джерелом пару з рота, але одночасно й спів пташок, які вже давно прокинулися і цвірінчали по балці, дещо зігрівав, чи хоча б давав змогу розуміти, що ніч позаду. Перші думки, які прийшли в голову: “Ну чому?! Чому знову щось стається, ось так – зненацька, раптом, і тут же все руйнує. Руйнує знов. І знов ніби за обрію показуються не так давно забуті, а точніші – викинуті з голови – обриси, силуети. Вони ніби кличуть, ніби насміхаються з того, що нічого не вийшло. А може й не вийде? Може просто так написано, і по іншому не може бути?”. Прокручував всі ці думки, згадував ті постріли, то просто рев коня... і тут віддало в боці, бо тільки на ранок почали відчуватися наслідки того падіння. Кінь добряче

підкинув та чкурнув геть. Тільки тепер згадав, що впав на грудку каміння, і напевно одне ребро точно було не в порядку, коли вдихав – боліло.

Про сніданок навіть не думалось, не згадувалось. Ситий був подіями. Ба більше, а що ж робити далі? Повернутися чи все ж рухатися далі? Але що робити на новому місці тепер, коли із засобу пересування залишилися старі чоботи... Через той таки невеликий біль, почав перевертатися, щоб побачити ти промені, та трохи більше зігрітися. Зробивши напівоберт, відразу впіймав на собі погляд і завмер. Майже навпроти, під кущем, хтось сидів. Через сонце, розгледіти було важко, лише чорний силует в метрах десяти від Мирослава. Проте було ясно, що не дивиться на нього, щось шурпається, дивиться вниз. Крикнути йому? Хто це взагалі і що тут робить? По вигляду Мирослава, як він тут же подумав, відразу ясно, що грабувати там нічого. То чому ж цей хтось тут сидить... І як довго він тут?

- Ей! Що тут робиш? Ти хто? – дещо грубим голосом вигукнув Мирослав.

Чоловік, відразу підняв голову, на кілька секунд і знов опустив. Продовжуючи щось робити, по звукам які можна було почути – це ніж ходив по дереву. Тут же Мирослав побачив, що поряд лежав мішок, об який обпершись стояла пошарпана рушниця, однозарядка. Озирнувся, побачив камінь, такий що якраз в ладоню ляже, подумав Мирослав. Потягнувся за ним, і потихеньку обхопив рукою. Чоловік, знову піднявши погляд, побачив це, і знов опустив голову.

- Хто ти такий, якого греться тут сидиш? – знову суворо запитав Мирослав, – Це ти вчора полювати надумав був, перед дощем, твої постріли я чув?

Чоловік, піднявши знов голову та відклавши ніжик та щось дерев'яне в сторону, схоже на якусь квітку чи щось таке, почав підводитися. Мирослав, міцно зжав камінь в долоні, та потроху повністю розвернувся до нього, та випрямив спину.

- Так, камінь тобі знадобиться, напевно, але точно не зараз,
- спокійно відповів чоловік, діставши щось з мішка, та

почавши йти до Мирослава, – На ось, візьми та випий, бо спина точно не дякує після вчорашніх пригод твоїх.

- Та хто ти такий в біса?! Ти мисливець?
- Всі ми мисливці. Так чи інакше. Але вчора ти мені дещо завадив, гарно пополювати. Твої крики та воплі, не дали мені змоги... То ти коня втратив?
- Втратив. Після твоїх, як вже розумію, вистрілів, я був тут, недалеко. Ну той підскачив, став на диби і скинув мене та драпонував ось сюди, в ці зарослі...
- То не я стріляв. Браконьєри.
- Хто? Браконьєри? Та звідки їм тут взятися?
- Ох, та їх кругом багацько. Тут тропа сарнів неподалік, я не раз тут бачив їх. Самці цінні серед купців, от і є ті, хто вибивають їх.
- А тобі то що з того? Хтось платить за голови тих браконьєрів?
- Ну не за голови прямо, але так, заробіток тут є. Проте, не тільки...
- Добре. Байдуже. А я то до чого? І що ти тут сидиш, давно?!
- Та ні до чого. Тут неподалік, мій табір невеликий розбитий, то я після невдачі, як після твоїх криків вони поїхали, пішов назад, і побачив тебе, то й прийшов зранку. Я – блискучий.
- Хто?
- Кличуть мене так.
- На вигляд ти не дуже то й блистиш, я б навіть навпаки сказав, – дещо усміхнено відповів Мирослав, кинувши камінь від себе в траву.
- Хах, ну так. не знаю, давно за мною це ходє. Ще батько мене так кликав, любив мене. Ти сам звідки? Місцевий?
- Та ні, не зовсім. От коня купив не давно, та їхав на схід... Проте не доїхав...
- Чому їхав туди? Військовий?
- Та ні. Не знаю, ніхто... Але їхав, щоб знайти роботу, там ніби є потреба, як кажуть.

- Багато чого кажуть, проте нове місце, нові проблеми, турботи. Я знаю, що таке не мати одного місця, бути як вітер.
- А ти крім того, що бути мисливцем за головами браконьєрів, що ще робиш? Що то в тебе таке, - киваючи на мішок, на якому лежало щось химерне біля ножа, - запитав Мирослав.
- А, так... це я люблю. Заспокоює. Різьбярство. Люблю дерево, його запах та те, як воно може набувати найдивовижніших форм...

Підвівшись, Мирослав, почав роздивлятися на сонці маленьку пляшку, яку дам йому Блискучий. Рідина була дещо червонуватого забарвлення. Відкоркувавши пляшку, відчув дещо різкий, але одночасно і доволі приємний запах.

- То що це? Що воно таке? Зілля якесь?
- Та звичайна трав'яна настоянка, але допомагає забути біль, не зашкодить пий.
- Добре, дякую... Спина дійсно нагадала мені про вчорашні події.

Надпивши з пляшки, Мирослав віддав її чоловіку. Після чого, поділився з ним солониною, сам трохи надїв. Сиділи, під дубом, дивлячись на сонце, яке збиралося все вище і вище, висушуючи наслідки вчорашньої негоди.

Через деякий час, чоловік зник у зарослях. Мирослав не до кінця розумів хто це був, чим він займається. Але ці думки швидко промайнули, бо треба було збиратися та рухатися далі. Попереду був день, і треба було хоча б дібратися до якогось села або знайти спосіб швидше рухатися.

Не довго блукаючи чагарниками, вийшов на дорогу, яка була ще доволі волога, проте, очевидно тут нерідко їздили вози, і колії були доволі в катані. По них і рушив далі. Сонце починало припікати, але хоча б від цього був капелюх із соломи та лози, тож насунувши його подалі на лоба крокував. Сонце сяло прямо в обличчя, але це лиш означало те, що рухався Мирослав вірно - на схід.

Пройшовши годину, вже зустрів кількох возів, які проїжджали повз, у зворотному напрямку. Хто воду віз з криниць, які вже тепер знав Мирослав були тут неподалік. Хто сіно, яке вдалось зранку накосити і везти сохнути додому. Хтось залишав сіно на луках, а хтось віз відразу свіжоскошене додому.

І ось, почув як цього разу ззаду по дорозі чутно було скрипіт возу. Обернувся. Із-за кількох ів, які росли понад дорогою, показався віз з великою кількістю якихось мішків, які були складені один на одний. Сидів чоловік, років шістдесяти, з розкішними і довгими вусами. Хоч вже й сонце припікало, але шапка теж була на ньому, дещо на бік нахилена. Мирослав зупинився і чекав поки віз наздожене його. Чоловіка зовсім не бентежив Мирослав, він не поспішаючи і не надто розглядаючи його їхав, роздивляюсь щось в далині.

- Доброго ранку! - вигукнув Мирослав, не чекаючи, поки віз порівняється з ним, - ви місцевий чи як?
- Доброго ранку, ні, не місцевий. З сусіднього села.
- А... Я подумав, що у вас так багацько мішків, що ви чумак якийсь...
- Хах, чумак... Ну майже, дід колись возив сіль, то і я бував з ним. Борошно везу молоти. Пшенички набрав у себе, у кума, та в сусідів.
- Ах, зрозумів... Справа потрібна... А далеко вам їхати?
- Млини через кілька балок, та кілька хуторів. Ти туди прямуєш?
- Ну так, думаю туди... загалом в Юзівку.
- Юзівку?! Ох ти ж, ну на своїх двох це тобі не один день чалапати туди...
- Та знаю, так вийшло...
- Сідай он на край возу, там місце є, відпочиниш якраз.
- Добре, дякую.

Мирослав на ходу за стрибнув на воза, причепився скраю, з боку, звисивши ноги, і майже човгаючи по землі, задіваючи траву, котра поросла з боку дороги. одне інше, і стало зрозуміло, що до цього млина, куди прямували вони, часто

приїжджають не тільки з околиці, але й з дальніх сіл та селищ, тому цілком можна було вже на місці дочекатися когось, хто б їхав вже зі змеленим борошном в потрібні сторону. Чоловік виявився не надто балакучим, але це по своєму зачаровувало Мирослава. В свої тридцять, він ніяк не міг знайти собі місця. І от знову їхав кудись, не знаючи що його там чекає. Більше того, навіть не сподівався, що щось добре. Але ось такі люди, котрі не поспішаючи, будучи на своєму, як їм здавалося місці, могли спокійно погойдуючись їхати возом, щоб змолоти борошна і так само повільно повернутися додому. Де їх, очевидно, не чекало щось незвичайне чи надто цікаве. Проте їх все влаштовувало, вони жили кожен день не думаючи про те, що їх чекає взагалі.

Наближалися до потрібного села. Вже певний час на горизонті виднілися млини. Їх було аж три. Той що був на найвищому пагорбі, як думав Мирослав, до сто біса високий, із цього може навіть Юзівку було видно. На під'їзді до села, метушні було більше. Такі самі вози з мішками рухалися в сторону млинів. Люди вже поверталися з городів, встигнувши до того, як сонце остаточно припече - зворушити землю після вчорашнього дощу, який тут очевидно був меншим. Прямо по дорозі рухалась отара овець, а за нею - вівчар з посохом, щось не дуже гучно викрикуючи та махаючи тим самим посохом.

Вже через певний час розмовляв з чоловіками, які все прибували і прибували з мішками пшениці. Проте, були й ті, хто вже мав забрати борошно та їхати назад. Один із таких порадив Мирославу чекати трьох возів, які мали проїжджати це село, млина і забрати борошно - для сіл, поблизу Юзівки. Те що і треба було. Злегка перекусивши, придбавши ще в ятці, яка була не далеко від млина - свіжого молока та не зовсім свіжого хліба, Мирослав сидів на лавці біля одного з млинів, і мав змогу милуватися краєвидом. Бачив хаотичні вулички села, де білі хатки з жовтими, солом'яними дахами були розкидані незрозумілим чином. Але напевно, кожна не просто так була побудована. В кінці ближньої вулиці була криниця, куди раз за разом підходили нові жінки та набирали воду. Все думав, чи міг

би ось тут просто і залишитися? Чи зміг би? А що б робив? Відповісти не міг. І не через те, що не вмів щось робити руками, а через те, що боявся, чи взагалі це для нього? Чи можливо назад дороги вже не було, і вся ця затіяла, яка вже тривала майже рік – була з самого початку сміхотворною. А кінь – це просто як черговий тому доказ, наглядний і максимально прямолінійний.

Дочекавшись потрібних возів та заплативши трохи, вже через менше ніж дві години – сидів в одному із возів. Їхали поволі, але до вечора точно мали бути на місці. Прямували в Олександрівку, а це рукою подати – туди куди треба. Разом з Мирославом, були ще робітники, які за деякі пожитки, також напрошувались до таких возів, і їхали на кілька тижнів на роботу в Юзівку. Потім – відпрацьовували й поверталися назад. Багато хто з цих сіл таке практикував останні роки, адже там можна було непогано заробити, хоча й робота не з легких.

Те саме сонце, що ще зранку припікало потилицю Мирослава, вже майже не виднілося із-за обрію. Він, разом зі своїми попутчиками, прямував пішки по гарно втоптаній дорозі. Він човгання ногами, піднімалась не звична курява, з не звичним запахом. Який, до того ж, стояв і в повітрі. Мирослав його відразу почув, адже був тут вперше.

- То як тут краще, куди піти, де дешевше? – запитав Мирослав в одного з робітників металургійного місцевого заводу.
- Зараз зайдемо, нам на право, там для робітників є окремі будиночки. А для таких як ти, є кілька гостьових дворів, доволі паршивих...
- Це якраз для мене!
- Так, хах, якраз для тебе! Але не на вулиці і то добре.
- Є таке, це точно...
- Ось такий він, “Новий світ”! Ти ж сюди хотів? – дещо з посмішкою, але не злою, промовив чоловік.
- Так, саме сюди й хотів... чув про цей “Новий світ”, але відчути ще тільки треба буде...

- Відчуєш, то швидко. Проте, дай собі часу, щоб не просто відчувати, а усвідомити його, тоді й буде ясно, треба воно тобі чи ні...
- Так, знаю... Але ж ви тут, а отже тут є можливість.
- Є, та чи всім таке підходить?

Вже через годину Мирослав стукав у дерев'яні двері, за якими чув гомін людей. Прийняли доволі приємно, та ввічливо. Тут не дивні такі гості. Тут таких багато, хто тільки прибував і ще не знав, що саме їх тут чекає.

Дерев'яна широка лавка і слугувала місцем для сну, разом з подушкою набитою сіном та запашними травами. Це вже було чудово, особливо після простої, але ситної вечері. Коштів майже не залишилося, тому питання пошуку роботи було доволі гостим. Проте, зі слів тутешніх, це тут було не проблемою, головне бути готовим до не простої рутини, яка - за їх словами - може як затягнути назавжди, так і виплюнути вже через кілька днів.

Зовнішній вигляд Мирослава, його поведінка, могла дати хибне враження про нього, і про те, що це зовсім не для нього місце, і що він не зможе звикнути чи втягнутися. Але узагальнення, під які Мирослав цілком логічно підпадав, тут, як і в переважній більшості випадків - зовсім не працювали. Всі йдуть своїм шляхом, який би він не був.

Ранок як завжди приходив швидко і здавалось вночі, час йде наскільки швидше, що ти тільки встиг закрити очі, як ось раптом - вже треба прокидатися. Сонце світило у вікно, наповнюючи кімнату світлом. Але тепла майже не було чути. Доволі прохолодно. За вікном вже було доволі гучно. Десь в далині було чути потяг, який відправлявся. А під вікнами гомоніли люди, вже з самого рання поспішаючи по своїм справам.

- Мирославе, сьогодні в школу, не засмучуй і цього разу дяка! – не заходячи до кімнати гукнула мати.
- Угу... Я спробую...
- Але ж треба вже прокидатися і поспішати, бо знов запізнишся, і знов побіжиш голодним!
- А ви вже йдете?
- Так, батько зараз буде снідати швидко, тож давай, швидко вставай і всі разом зможемо вийти. Давай, хутко!

Мирослав, попри небажання вставати, все ж зробив це. Бо насправді йому хотілось до школи. Туди він не ходив надто часто, на відміну від своїх друзів, адже попри цілком доступність церковно-приходської школи, мав допомагати батькові облицьовувати глиняний посуд. Це була додаткова робота родини, бо треба було виплачувати борги, які накопились. Все до купи. Була сестра рідна, яка тривалий час хворіла, і на ліки не вистачало. Все ж померла, проте не дивлячись що минуло вже більше трьох років, борги до сих пір були і за лікування. А ще за деякі речі в квартирі, як і за саму квартиру треба було оплачувати.

Батьки розуміли, що освіта, це важливо. Проте, не надто пручалися тому, що син добровільно хотів і не погано справлявся з допомогою. Це трішки, але допомагало триматися.

Разом поснідавши, родина так само разом покинула будинок, де жила на другому поверсі з двох. Старий будинок, де була змога тримати квартиру й працювати на заводі.

Дорога в них була спільна, адже школа знаходилась по дорозі на завод. Йшли пішки. Ранкова осіння погода давала про себе знати, і хотілось якнайшвидше добігти до навчальної зали. Хоча й великої наснаги вчитися теж не було. Шорхаючи листя, Мирослав дещо відставав від батьків, і робив це навмисно, бо не зовсім хотів чути чергове гиркання. Йому це не подобалось, бо він любив обох.

- Вітаю, раненько ви сьогодні! – вигукнув чоловік, з повозки, яка рухалась не поспішаючи вулицею, відбиваючи характерний звук від бруківки.

- Так, вітаємо, як завжди! – вигукнула мати.

Батько йшов поруч, він обернувся, лише кивнувши головою. Це була людина, яку не зовсім хотілося бачити. Розумів це й Мирослав. Не раз цей чоловік бував вдома в них.

- Чекаю на черговий внесок до п'ятниці, сподіваюсь цього разу буде без нагадувань! – ніби й без особливої злості, але зверхньо пробурмотів чоловік, продовжуючи рух дорогою, та звертаючи у вузький, темний переулок, де ще кроки каштанів були на половину з листям.
- Щоб тобі... – промовила мати, обернувши голову та продовживши рух, дещо уповільнившись. Батько просто слідував поряд, без жодних емоцій.

Сьогодні був день читання. Мирослав, як для своїх тринадцяти, вмів доволі впевнено читати, і майже зовсім повними словами. Лише деякі, важкі слова, міг читати по складам. Дяк любив читати. Завжди починав з поезії, а закінчував невеликим оповіданням. В перервах, кожен з учнів, мав повторювати окремі частини, абзаци чи навіть сторінки, в кого виходило краще. Мирослав найбільше любив вірші. І навіть не через те, що вони були менші, і візуально їх було не так важко сприймати. А через те, що вони дуже швидко відкривали якийсь новий світ, нову ситуацію, подію. Ще й все мелодійно, гармонічно, витончено. Те, чого не вистачало довкола. Те, що були чимось таким далеким і не досяжним.

Була черга Мирослава. Пощастило. Читав два куплети вірша, якого вже не раз читав та перечитував. Тут тобі і про дорогу, і про річку, яка грайливо виспіває, і про багато чого. Читав впевнено, навіть наполегливо. Проте, на середині другого куплету його читання перервав помічник дяка. Він постукавши, відразу зайшов до навчальної зали, підійшов до дяка і щось пробурмотів тому на вухо. Вираз обличчя дяка, тут же змінився, і той відразу пройшовся поглядом по залі, зупинивши погляд на кількох учнях. Серед них був і Мирослав.

Назвавши прізвища учнів, попросив їх встати та вийти до його столу. Вказав на лавицю, біля вікна, щоб сіли там. Щось

сталося, але що? Щось натворили? Так ні, нічого. Щось радісне скаже? Та яке там, хоч дяк і був доброю людиною, все одно далеко не часто проявляв радість чи доброту до дітей. На лавці сиділо четверо дітей. Двоє з них, це брат з сестрою.

- Сьогодні, на жаль, маю повідомити вам всім дуже прикро новину, - дещо збентежено, але все ж досить спокійно мовив дяк, - Ви всі вже дорослі тут, і такі новини маєте мужньо сприймати, адже Бог дарує вам життя, щоб ви жили його в прагненні до кращого й світлого... Знов Дніпровський металургійний, знов паровий котел...

В цей момент, почувши паровий котел, Мирослав, мимоволі скривився, і сльози побігли по щокам. Він знав що це. Це не вперше, це дійсно - знов. Але тепер, це стосувалося його. Дяк говорив ще хвилин десять, згадував щось, наводив біблійні сцени та намагався заспокоїти. Потім, до дяка прийшло кілька людей, прихожани, які вже теж дізналися про те, що трапилося. Згадували і силу вибуху, і кількість вбитих та понівечених... Розповідали в деталях та, як завжди, в припущеннях та перебільшеннях. Проте, Мирослав, знав все це вже давно. Батьки, обоє, працювали біля таких котлів вже давно, і це далеко не перший випадок, про який вони розповідали, теж не особливо приховуючи деталі, особливо сидячи за столом. Мирослав тоді все чув з кімнати, всі ці жахливі деталі. Так і зараз, сидів в сусідній кімнаті, і чув, як дяк говорив з людьми.

Не стало обох. Миттєво. Не знав про що думати, не знав і не вмів щось наперед планувати. Просто сидів і намагався запам'ятати їх, такими, як бачив зранку. Такими, які вони залишились вже назавжди.

Вже через кілька днів, потрапив в село до діда свого. І це було те, що його гнітило не менше, ніж така раптова втрата. Дід був максимально не людимим. Не любив людей. Мирослав знав, що просто довго не витримає там.

“Новий світ”. Поснідавши медом з коржиками та запивши все молоком, Мирослав вийшов і просто крокував вже не порожніми вулицями цього світу. Дійсно нового світу для нього. Хоча, атмосфера, хоча й була особливо, своєрідна, проте – щось таке близьке, давно знайоме було тут.

Робітники, як мурахи, покидали свої дерев’яні домівки, гостьові двори чи робочі бараки. Запах цього нового світу – був своєрідним. Проте, Мирослав вбачав в цьому те, до чого й намагався прийти. Щось нормальне, звичайне. Щось, що давало б змогу існувати спокійно. Не просто, далеко не просто. Але спокійно, не думаючи про зайві клопоти та не ховаючи очей.

Вулички, де переважно мешкав робітничий клас, були не надто яскравими, або ж приємними на вигляд, проте, все було що треба. Тут тобі і ремісничі майстерні, і коваля чути, і гомін з шинку. і навіть не одного. Ранок – це період метушні та поспіху. Хтось повертався з роботи, хтось тільки йшов туди. Але вся ця атмосфера Мирославу була до вподоби. Тут можна було легко забути, поринути в локальні події. А набагато краще, коли ще й не просто блукати вулицями, а мати певне призначення, мати певну роботу.

Мирослав вирішив не гаяти часу, і не дивлячись на те, що якраз кінь йому і треба був для того, щоб знайти тут кращу можливість, кращу роботу, все ж сподівався знайти щось, де зможе бути корисним і як мінімум заробити.

Деінде, прогулюючись вуличками, чув зовсім не звичну і зовсім незнайому мову. Англійська. В цій північній частині містечка, це рідкість, але час від часу, в проїжджаючих мимо диліжансах чи повозках, все ж деякі абсолютно дивні за звучанням слова можна було почути. Це люди з центру. Вирішив піти туди, адже розумів, що попри те, що не розуміє цих іноземців, там точно може бути робота для нього, щось, що й сам не знав.

Рухаючись все далі і далі, архітектура почала різко змінюватися, і ось Мирослав вже йшов брущаткою, по одну руку в нього був просто надзвичайної краси двох поверховий, довгий

кам'яний будинок. Великі вікна, в які за бажанням можна було заскочити на цілому возі, ще з мішками. Скатні дахи, на яких ще була ранкова волога, виблискували на сонці. Деінде, на затишних балкончиках, сиділи люди і споглядали на вулицю. Це не нова картина. Таке бачив, жив і виріс серед такого. Але тут було дещо по іншому, цікаві вигини чи прикраси колон на будівлях. Якийсь зовсім чудернадський, але такий гарний стиль, який ніби переносив Мирослава в ті місця, на картинках дядя, які той показував учням з далеких країн Європи. Це те, що було йому треба – щось одночасно знайоме, і таке далеке та нове.

По іншу руку – пишні, зелені сади. Купа доглянутих деревах, кущів. А квітів – безліч. Трава, яка лише легко доповнювала весь цей пейзаж. Тут же відразу полізли не давні спогади, про біг через чагарників та трави вище голови... Контраст був, він витав у повітрі. Як і все ще знайомий, специфічний запах заводів, металургійних заводів. Проте, не за ними він був тут, а за іншими нагодами, які могло подарувати це дійсно незвичне місце.

Пройшовши деякими вулицями по кілька раз, придивляючись до людей, будівель, намагаючись поговорити з місцевими, Мирослав, плекав надію знайти щось цікаве. Але, як виявилось, ось так серед робочого ранку, коли всі заклопотані, спокійно поговорити майже не було з ким. Якщо й траплялися перехожі, то здебільшого ті, яким було цікаво дізнатися хто він, яка його історія, ніж повідомити якусь корисну інформацію.

Кошти треба були, тому пішов на звуки залізниці. Там роботи точно було не мало. Все грохотіло і здригалось. Запах вугілля стояв ще далеко до залізниці. Це був пил, який просто стояв у повітрі. В технічній частині залізниця дихати було не зовсім і легко. Мирослав йшов по багнюці, яка була перемішана з вугільною пилюкою, тому виглядало це все максимально чорно та зовсім протилежно до садів та чудових кам'яниць в центрі міста.

Робота тут кипіла. Постійні крики, вигукування, лайка. Все це створювало неповторну атмосферу зайнятості, і

безперечно тяжкої праці. Тут і молоді, ще напевно діти навіть, які могли щось підносити, або просто вештались між ногами, або вже у віці чоловіки, які займались допоміжною роботою. Головний процес, на який точно не менше півгодини стояв і просто споглядав Мирослав – це було навантаження вугілля у вагони потяга. Вся робота була майже ручного типу. Більше двадцяти людей, всі в пилюці, махали лопатами – кидаючи кілограми, тяжкі кілограми вугілля, поступово наповнюючи вагон. Все робили злагоджено, як конвеєр. До кожного з таких загонів робітників-навантажувачів був приставлений наглядач, чи то – бригадир, який тільки й робив, що кричав, підганяв та лаяв тих, хто не до кидав до вагону, або кидав надто близько до кінця вагону, через що вугілля випадало.

Дочекавшись поки головний відійде від своєї справ – кричання і керування, Мирослав запитав про можливість підробітки чи постійної роботи. Виявилось, що організувати це було не так і складно. Заповнивши всього один папірець – тимчасового працівника, вже через годину він був тим, хто ходив, а точніше намагався це робити по накиданому вугіллю в вагон. Задача була втоптувати його, щоб можна було вмістити більше. Тримавши в руках спеціальну горизонтальну лопату, якою нагрібав вугілля у кути, які залишались порожніми, та якомога сильніше топчачись по вугіллю.

Дуже швидко, весь одяг, він сам – був у чорній, вугільній пилюці. Але радий, що все ж швидко вдалось знайти роботу, хоч і тяжку, проте й не лопатою кидати весь день, думав про себе... Перерви були, не великі, але вистачало посидіти, перевести дух. Часу на спілкування між робітниками і не було. Як і бажання такого. Всі тут були не раді процесу, для всіх це була змога просто мати роботу, і мати змогу принести додому хоча б якусь кількість коштів, яку все ж можна було тут заробити.

На наступний день було фізично важче, але морально легше. І Мирослав став за лопату. Став накидачем, які він себе називав. Це було ще важче, але йому ніби хотілося цього. Ось він тут, і він працює тяжко, тяжка фізична праця. Кожна копійка

зароблена таким чином, була для нього цінною, хоч і далеко не слугувала чимось важливим. Не змінювала його матеріальний стан. Лише через тиждень такої роботи, зміг придбати собі на місцевому ринку, найдешевший одяг, щоб можна було мати кілька варіантів. Адже крім робочого, повністю пронизаного вугільною пилюкою в нього іншого не було. Така тяжка праця – була для Мирослава ковтком свіжого повітря, не дивлячись на те, що він вже й забувати почав, що таке по справжньому свіже повітря, адже здавалося вугілля вже осідало і робило шахто просто в його легенях.

Проте, попрацювавши так більше місяця, Мирослав все ж хотів чогось іншого. Тим паче, літня спека, яка не була приводом зупиняти навантаження вагонів, теж стала сильним аргументом.

- На ринку я такого меду не бачив, де ти такий взяв? – запитав Мирослав у одного з робітників під час чергової перерви, де кожен щось їв, намагаючись перебити втому та виснаження.
- Це з пересувної ятки, їх кілька таких є. Мед чудовий, ще й в таких чудових баночках. Мед збирають там з усіх усюд! Аж з під моря везуть!
- А ти звідки знаєш?
- Колись розмову мав, з власником цих яток, він живе на верхній вулиці, як до центру йти, знаєш де це?
- Це той переулок, де на початку та незвичайна лавиця стоїть, як трон короля?
- Хах, так, це воно. От одна ятка прям там зазвичай і стоїть, зранку, а інша по місту їздить... А буває і обидві курсують...

Щось возити, перевозити... Бути в дорозі, це те, про що давно думав Мирослав. І вже не раз питав у купців, торговців, чи не треба їм допомога чи зайві руки. Проте, або це було не треба, або – і це найприкріше, допомога треба була, але не у вигляді зайвих рук, а більше у вигляді зайвих копит... Які у випадку Мирослава, десь напевно продовжували бігати по балці.

Вихідного дня, прокинувшись, відразу рушив на ту саму вулицю. На лавці сиділи приємні жіночки, які завжди кивали головою, в знак привітання, але розмовляли англійською, тому відповісти їм було нічого. Ятка дійсно вже була відчинена, там жінка саме готувала замовлення гонцю, який приїхав купити відразу десять банок меду. Мирослав просто стояв і роздивлявся різноманітні трави, які були доповненням головному продукту в цій лавці. Через кілька миттєвостей, поцікавившись можливістю поговорити з власником, дізнався, що його кабінет знаходиться просто навпроти ятки, у одноповерховій кам'яниці. Кабінет був від вулиці, а його житло – по іншу сторону. Тому, зайшовши до кабінету, Мирослав побачив двох дітей, які бавились коло столу, та чоловіка, який заповнював певні бланки.

Чоловік виявився доволі приємним та на радість Мирослава – таким, що був не проти додаткової пари робочих рук, хоч і за дещо нижчою оплатою. Проте, її рівень був вище ніж на залізниці, а робота полягала в тому, що треба було збирати попередні замовлення на мед, а також – робити попередні замовлення свіжого меду на пасіках довкола, по селах та хуторах. Віз був, разом з помічником цього власника. А от Мирослав, мав виступати більше в ролі вантажника та надавати їм обом, більш переконливого вигляду. Адже на переконання власника, делегація з двох людей від його компанії, виглядала поважніше, а отже і ціну можна було сторгувати кращу.

Проте, з'їздити вдалось лише на декілька пасік. Адже сталося те, чого точно тут не міг очікувати Мирослав. Або те, що завжди знав – буде десь неподалік і обов'язково вилізе.

Ранком, мав приїхати великий торговець, який був тут проїздом. Його зустріли на залізничному вокзалі. Він мав зв'язки з західними регіонами, де мед цінився ще більше, а тому власник яток мав надію, що такий контакт, таке знайомство допоможе його бізнесу. Вони зустрілися в його кабінеті. Розмовляли, аж тут Мирослав, який мав прийти на дванадцяту дня, взяти документи та їхати до чергового постачальника, відкрив двері. Він не впізнав цього торговця, але погляд, який

він упіймав на собі, вже був йому знайомий. І знайомий не раз. Нічого не сказавши, лише привітавшись, Мирослав взяв документи та вийшов. Але розумів, що нікуди їхати вже не треба. Просто сів на лавці і чекав. Чув лише поодинокі фрази та збентежені цікавість власника ятків, який перепитував про якість та ціну тих триклятих сіدل для коней.

Квартира була порожня. Мирослав як завжди спав на підлозі, на вже старому, затертому матраці. Жодного світла, жодних ознак життя. Міг, але не було бажання. Він лежав і просто дивився у стелю. Залишалося ще трішки, і все буде закінчено. Це вже не було навіть чимось, що хотілось завершити, це було вже чимось більше. І попри слова так званих друзів, що не розумно все кидати, адже тепер буде змога і собі зажити краще, він навіть не хотів про це думати. Дід, якого не стало рівно п'ять років тому, хоч і не був близькою для нього людиною, так і не став таким, проте інколи говорив дійсно важливі слова. Слова про те, що сонце, надає квітці сили, надає їй життєвих сил та енергії. Його відсутність навпаки. І квітка змінюється – або гине від вологи, або гине від засухи. Наявність чи відсутність сонця – впливає на неї, беззаперечно. Але так чи інакше, квітка завжди залишається квіткою, як і щоб на неї не впливало. Інколи, цей вплив може бути вимушений, інколи – добровільний. Ситуації різні. Проте, щось справжнє, щось першоджерельне – завжди залишається, і це неможливо стерти чи повністю забути.

Мирослав лежав, і прокручував різні епізоди свого життя, як далекого минулого, так і теперішнього. В щось було важко повірити, що це відбувалося з ним, а щось – вже здавалося буденністю. Буденністю, якої він найбільше боявся. Боявся одного разу знайти виправдання і нічого не міняти.

Наступного дня зустрівшись з колегами по не зовсім і роботі, вони всі на повозці з двома кіньми рушили на край міста. Вже майже було темно. Кінцеві вулички міста не були надто привітними і серед білого дня, а в таку пору й по давну. Сморід, крики та п'яні воплі. Деся було чутно як щось розбивалося, чи то скло чи просто пляшки. Вони їхали не поспішаючи. Маршрут був відомий, і це не перший раз вони тяглися цими брудними, в усіх сенсах вулицями, маючи чіткий план дій.

- Минулого разу, ми надто близько зупинилися, і майже за це поплавилися. Тому цього разу, звертай у сусідній переулок, отам за старим амбаром, - не гучно промовив один з хлопців, що сидів у возі, звертаючись до фурмана.
- Добре, але тоді нас не це ледве не погубило, а те, що взяли більше ніж домовлялись, і було багато зайвої метушні, - відповів фурман.
- Та годі, ми кожного разу говоримо одне, а потім розкриваємо роти і беремо зайве, - тут же майже перебив і відповів на фразу фурмана Мирослав.

Віз зупинився за старим амбаром, в якому вже багато років нічого не зберігалося. Коли місто почало шаленими темпами розвиватися та укрупнюватися, індустріалізація тощо, то такі амбари серед міста вже не були надто затребувані. Зараз, особливо на околицях міста, це були здебільшого покинуті, дерев'яні будівлі, в яких час від часу могли тримати худобу або просто всякий мотлох.

Хлопці, вилізли з возу, перелізли через не новішу за амбар огорожу, і попрямували через не доглянутий сад до клуні. Ця клуня - стояла на задньому подвір'ї конюшні, в якій і продавали коней, і лагодили вози, диліжанси, підковували та лікували коней. В день, тут було гамірно. Але хлопці добре знали, що власник любить поспати, і досить рано лягав спати. Цей район вони знали, адже бували в гостях тут не в одному сусіда цього власника. Та й що говорити, до нього теж зазирали вже кілька раз.

Проте, цього разу не по якісь дрібнички. Знали чітко, що минулого понеділка, він разом з помічниками забрав із залізничного вокзалу цілу партію шикарних, імпортованих сідл. Всі були виготовлені з унікальними візерунками, орнаментами, та деякі - навіть із вставними золотими та срібними пластинами біля рукоятки та по боках. Витвори мистецтва. Деякі з них - вже були в асортименті, в лавці конюшні. Але більше половини зберігалися саме в цій конюшні.

Домовились зробити кожен по три ходки, забравши відповідно по три сідла. Це було б гарним уловом. Заходили, брали і повертались. Проте, під час третього разу, сталося те, на що точно не розраховували. Як виявилось, сьогодні власник спати не поспішав, адже на фоні того, що його справи йшли вгору, до нього прибув такий собі торговець, який мав гарні зв'язки з англійськими майстрами, і міг подвоїти, а то й потроїти поставки різноманітного приладдя для конюшні. І от саме в цей момент, вони з власником прогулювались його двором, і вийшли просто на чотирьох хлопців, які цуперкували новенькі сідла. Ці чотири сідла миттю опинилися у багнюці, а хлопці, кілька секунд постоявши завмерши - дивлячись на двох м'яко кажучи здивованих персон, дремнули до возу.

Сідла все ж вдалося довести до схрону, і вже через два дні продати купцям, які везли товар на південь. Взявши свою долю, якої якраз і не вистало для походу до однієї, не надто приємної людини.

Мирослав, постукавши в двері, відчинив їх. Зайшов та мовчки поклав кошти, звернуті в шматок тканини. Чоловік, злегка посміхнувшись, запитав:

- Цього разу це все?
- Так.
- Не пройшло і ... та багато років.
- Я міг, і я віддав їх вам набагато раніше, ви ж про це чудово знаєте...
- Я знаю лише те, як ти ці кошти, всі ці роки діставав, як ти їх заробляв, як що так взагалі можна сказати... Тому моя

комісія зверху завжди була доречною, і ти це чудово знаєш, а ще...

Мирослав, не чекаючи завершення цієї промови, розвернувся та вийшов до коридору. Почекавши на необхідні документи, які підтверджували те, що від сьогодні його сім'я – була вільною, він просто вийшов з будівлі та повільно попрямував вулицею. Він так довго цього чекав. Він так довго цього бажав. Але ось це сталося. І не було жодних емоцій чи полегшення. Погано теж не було. Проте він очікував відчутти хоча б щось, але натомість просто йшов вулицями, не знаючи що робити далі.

Пройшло вже кілька днів, як Мирослав не виходив з його далеко не шикарних апартаментів в гостьовому дворі. Можна було піти знов кидати вугілля, але не знав, чи це те, що йому дійсно хочеться. Багато думок в голові прокручував, згадував минулі роки, згадував хлопців, з якими не далеко не тільки сідла виносили. Не виправдовував, але окремо думав про те, що й всі вони мали свої причини це робити. Звісно, були й інші методи, але вже так склалося. Де вони зараз? Після епізоду з сідлами, він просто повідомив, що не хоче більше, але... це не хочу розтягнулося ще не на один рік, бо завжди повертався, адже так і не міг десь закріпитися, знайти своє місце. До гарного життя швидко звикаєш, але воно точно таким не було.

Цього ранку вирішив прогулятися вуличками Юзівки. Центр містечка особливо приваблював своєю атмосферою, адже там тобі і ті самі незвичайні будинки, сади, англійська мова, яку то там, то там чуєш від прохожих чи просто з вікон тих заможних будинків. Проте, знаходитися там довго не хотів, адже почувався як не у своїй тарілці, ніби кожен хто на нього дивився – був тим самим торговцем, який в той вечір також бачив його з сідлом в руках.

Покинувши центральну частину міста, Мирослав прямував вулицею, яка примикала до ринку, до ринкової площі. Тут були і гончарні, кілька штук, тут і коваль виконував як завжди купу замовлень. З незвичного, були тут і майстерні різного роду, де працювали ті, хто знав як саме налаштовувати обладнання на заводі, виготовляти чи лагодити механізми тощо. Сівши на лавицю, просто спостерігав, як вулиця жила своїм життя, як і все місто. Як возам безупинно возили необхідні поставки на металургійний завод. Їм точно треба помічники напевно, завантажувати, розвантажувати... Але чи цікаво це? Напевно, що ні, проте – можливість заробити кошти. Перебирав різні варіанти в голові, але повертався до того, що ні до чого надто не лежить в нього бажання, все було прісним, сірим.

Із-за рогу вулиці показався помічник власника яток. Він був доволі приємним мужичком, який очевидно мав купу зв'язків, і тримався цього місця, як виявилось далеко не через те, що йому це подобалось чи приносили аж надто велике задоволення. Нормально попрощатися в той день, Мирослав з ним так і не зміг. Тому зараз, побачивши Мирослава, чоловік усміхнувся, перейшов дорогу і ось вони вже сиділи разом і просто обговорювали як у кого справи.

- Ти б міг насправді залишитися, власнику, звісно було не зовсім приємно, але питання бізнесу для нього завжди були вище всього, і той торговець насправді не відмовився від жодних угод.
- Ну радий хоч це чути, бо дійсно, він ніби нормальний чоловік, сам ці ятки свої тримає, розвиває їх, продукцію гарну має, не хотілося б, щоб моє минуле... Певним чином нашкодило ще комусь... Та й виручив він мене, охоче взяв на роботу...
- Так, він роботящий, має хист до ось такого всього, але не хистом єдиним. Багато років просто працював на ринку, продавав той же мед, тютюн, та інші пожитки, які привозили торговці з інших країв. Але як бачиш,

знайшов можливість і ось вже веде справи з торговцями зовсім іншого масштабу...

- Так, можливість знайти це завжди... Справа не благодарна і ніким та нічим не гарантована.
- То а ти як, Мире, маєш якісь можливості, чим займаєшся зараз?
- Зараз? Та ось як бачиш... Просто сиджу ось тут, ходив он там, - показуючи на центр, промовив Мирослав.
- На залізницю все ж не бажаєш повертатися?
- Можливо, а можливо... Я взагалі не знаю, чи є сенс залишатися тут, чи десь далі їхати...
- Якщо ти через той епізод, і що тебе хтось впізнав... Ну так, це не приємно, і наше минуле - це частина нас, ми не можемо просто так взяти і викинути це, забути... Та і не варто. Все це має свою ціну, користь...
- Користь?
- А як же. Як мінімум, ти ось тут зараз, і маєш такі думки, чи це не користь?
- Щось сумнівно якось...
- Ти ж не сам там був, де вони всі зараз? У них краще життя?
- Важко сказати, в якийсь момент наші безпосередні шляхи розійшлися, хоча ми давно були знайомі, і я не раз намагався зустрітися, просто щоб мати когось, з ким можна поговорити.
- Не знаходили часу?
- Напевно не знаходили бажання.
- Це добре. І ти ось де, живеш тут, вони десь, в кожного свій шлях. Вони обрали йти без тебе, це їх вибір, не твій. Але думаю, вони лише програли від цього, і найкраще, якщо вони цього ніколи не зрозуміють, бо інакше...
- Хах, так, дякую... Але самому теж не надто весело шукати шляхи та можливості.
- Треба щось робити, а можливість тебе сама знайде.
- Ой, не знаю...

- Добре, приходь сьогодні на лавку, ну ту, твою улюблену, велику на розі. Десь після заходу сонця, є в мене одна... можливість.

Попрощавшись з помічником власника яток, Мирослав дещо у піднесеному стані вирішив полагодити собі чоботи свої, та сорочку, адже ще мав коштів, а ходити ось так в центр міста, його не хотілось. Щоб не було, а любив, при першій нагоді покращувати свій вигляд, навіть не значними речами чи просто їх лагодженням або просто пранням.

Ремісничка майстерня була доволі затишним місцем. Біля входу стояло дві прості лавиці, та три стареньких, але доволі зручних стільця. Все це для людей, котрі приносили та чекали свої замовлення. Це була доволі велика майстерня, адже працювало тут відразу кілька майстрів, за різними столами і виконували різного роду роботу. Один, в самому кінці, під дальнім вікном, займався прошивкою шкіри для різним побутових потреб - для упряжок, для взуття тощо. Атмосфера була жвавою, майстри спілкувалися між собою, розпитували замовників про успіхи з урожаєм, як росте та чи інша культура. Тут хотілося сидіти і сидіти.

Мирослав чекав свої відновлені чоботи. Роздивлявся на стінах не надто якісні, проте цікаві розмальовки, які десь були нанесені чи то вугіллям, чи ще чимось чорним. А деякі були різнокольорові.

- Вас раніше тут не бачив, - раптом з боку промовив чоловік, звертаючись до Мирослава.
- Вітаю, так. Все вірно. У вас вперше. Та і загалом... Не так давно в місті.
- Доброго дня! Тоді ласкаво просимо!
- Дякую, у вас тут так затишно, весь цей процес, робоча метушня...
- Так, я люблю тут ось так просто сидіти, але не довго без діла, ось зараз візьмусь за якусь роботу.
- Ви працюєте тут? - запитав Мирослав, звертаючись до цього чоловіка, який явно вже був у віці.

- Так! Я власник цієї майстерні. Мене Моше звати.
- Я - Мирослав.
- То Мирослав, ти в нашому містечку, вже деякий час, і тільки зараз взуття лагодиш? Чим же ти таким займався, припускаю що не на заводі гарував, - запитав Моше, легко посміхаючись.
- Хах, та знаєте, по різному бувало, по різному... Я не маю якогось плану, чи сильного бажання, мети...
- Розумію, важливо знайти щось до душі...
- Це так, але й за щось треба чоботи лагодити, - засміявся Мирослав.
- Так, ви абсолютно праві, мій друг. Так і є. То ви зараз шукає заробіток?
- Та... ніби вже знайшов. Ну я так думаю, що знайшов.
- О, це ж чудово! Але якщо раптом ваші пошуки продовжаться, то я завжди можу щось знайти для вас. І не думайте, не тільки тут, в майстерні. Я живу тут вже багато років, знаю багатьох людей.

Дочекавшись свої оновлені, і ніби ще кращі чим були раніше, чоботи, Мирослав вийшов з майстерні та покрокував у гостьовий двір, пообідати.

Не міг дочекатися вечора. Але не від того, що так хотів щось почути цікаве від помічника власника яток, а просто - хотів вже просто почути це. Ще сильніше хотів помилятися. І можливо це дійсно якесь цікаве замовлення на доставку надзвичайно смачного меду, десь з берегів Азову... Думав про це, розкидав думки. Прийшов на вказане місце ще за сонця. Люди вже деякі зачиняли свої майстерні та поверталися додому. Робітники лише закінчували денні зміни на заводі, а гул із залізниці ще проносився вулицями.

Помічник прийшов як і говорив, тільки сонця зайшло за обрій. Мирослав все ж не помилився, як прикро йому б не було від цього. Це була пропозиція - "навідатися в гості" то одного купця, який був проїздом в Юзівці. Везли вони цілих два вагони всякого добра, і чекали ще кілька днів, довантажити пожитками

тут і третій, і потім через Лозову їхати далі. Помічник дійсно був не простою людиною, і мав великі зв'язки в торговельному світі. Знав де вагони, хто там чергує, як і коли можна прийти. Навіть грабувати не треба було. Там були люди, які все підготують і відкриють. Але треба було зробити цю грязну роботу. Проте, помічник був лише інформатором та людиною, яка мала організувати все це, але без участі, і з гарантіями, що ті, хто винесе те, що треба, не випарується разом з вітром. Тому, треба було дати завдаток, гарантійний внесок. Ось такий собі банк довіри. Мирослав мав зароблені кошти, яких було не надто багато, проте... Думки були різні, але тут ніби була доволі легка можливість за один вечір заробити в п'ятеро більше, а це давало змогу купити нового коня. Про коня думав чи не щовечора, адже це можливість отримувати роботу, яку йому так хотілось, і маючи свій транспорт, можна було розраховувати на гарну оплату.

Роботу треба було робити на наступний день, і саме до обіду. Ось так - серед білого дня. Проте, запевнення і гарантії були ніби ті, що треба. Та і ризикувати цьому помічнику теж не було сенсу, маючи таке гарне місце для роботи, яке ще й давало змогу знати й взаємодіяти з набагато більшими можливостями. Віддавши кошти, Мирослав попрямував додому.

Зранку, одягнувши полагоджені чоботи, вийшов з гостьового двору та пішов ранковими вуличками. Робітники вже були на роботах. Життя вирувало. Намагався не думати про щось більше, ніж про можливість, яка була вже тут і зараз. Проте, переходячи дорогу, почув звук, який і не очікував, який був раптовим, але таким вчасним... Спочатку різке клацання, а потім доволі пронизливий гул, вибух. В кінці вулиці піднявся стовп диму. Це був один з цехів металургійного заводу. Мирослав, раз з іншими, хто був поряд, побіг туди. Так. Це був знову він. Паровий котел. Люди метушились, бігали. Вже через якісь миті, з напівзруйнованого крила цеху - винесли перших постраждалих. Насправді, це не було трагедією, на жаль, а лише

рутиною цього життя. Кілька загиблих людей, більше поранених. Така ціна цього кращого життя.

Постоявши там, Мирослав рушив далі, по вулиці. Перед очима був той ранок, коли вони всі разом, востаннє йшли вулицею... Не відчував і ранкового сонця, яке вже почало припікати, і вся ця метушня міста – яка ніби випарувалася, злетіла в повітря разом з тим проклятим паровим котлом. Дійшовши переулка, звернув туди, куди було варто.

- Доброго ранку! Маєте хвилинку, чи вже зранку зайняті справами? – запитав Мирослав.
- О, вітаю! Справи завжди є, але й хвилинку, і навіть більше звичайно можу знайти для вас, – з посмішкою відповів Моше.

Робота фурманом, або інакше кажучи візником була різноманітною. А маючи ще додаткові замовлення від металургійного заводу – Мирослав мав можливість заробити не погані додаткові кошти. Ось вже кілька тижнів він був у прямому підпорядкуванні Моше, який виділив для нього окремий диліжанс, майже новий. Керувати ним на початках було не просто, проте Мирослав швидко навчався, а Моше в черговий раз переконувався, що зробив правильний вибір. Бо навіть без заводу, роботи було вдосталь, адже необхідну для безперебійної роботи майстерні, сировину, заготовки тощо – треба було забирати на околицях та доставляти вчасно.

Вранці треба було їхати на завод та забрати деякі шкіряні лямки, якими було обмотано ті чи ніш механізми. Приїхавши трошки зарання, Мирослав залишив диліжанс біля в'їзду, а сам сів на лавках, під березами, де зазвичай збиралися робочі. Зустріч тут кількох чоловіків, з якими вперше приїхав сюди, до Юзівки, разом з намеленим борошном, від тих самих трьох млинів.

- Бачили твій диліжанс, біля в'їзду, надзвичайно виглядає, треба щоб ти нас покатам на ньому, ніколи і не сідав в такий, - промовив один з знайомих робітників.
- Звичайно, якби ж не ваша робота, хоч зараз! - посміхнувся Мирослав.
- Так... Щоб її цю роботу... Цех лагодим, після чергового вибуху.
- Так, я був там, коли це сталося, ну неподалік, чув цей гул...
- Не саме спокійне явище, це точно. Минулого року, з мого села одному пів ноги відірвало, намагались врятувати, але так нічого і не вийшло, помер. Ще й після того, мене на його місце поставили, три місяці корпався там, і чекав, коли ж і мене така доля спіткає...
- Проте ти тут! І це вже добре, - промовив Мирослав.
- Та й не кажи... Кошти тут є, в селі скільки не шукай, а так не заплатять. Але й в домовині великі шанси повернутися з чергових змін...
- Але нові прибувають і прибувають... Візьми тільки цих... За три дев'ять земель, а лізуть сюди, наче їм тут медом намазано, - промовив Мирослав, киваючи в бік групи робітників, яка йшла вулицею, і заходити на територію заводу.
- Так, ось ці, що пішли, це звичайні, як для їх країв, ну звідки вони приїхали, робітники, але там у них лиш болота... Тут хоч життя побачили, та копійку додому везуть... Заробітчани ось такі, на чужій землі.
- Я їх не дуже розумію, як швидко говорять...
- Та й не дуже треба, я з собакою біля хати й то можу вести мудріші розмови, ніж ось з ними, - засміявся чоловік, смакуючи папіроску.
- Так, хоч мені і не сидиться теж в місці, де народився, проте я хоч вдома, по своїй землі місця шукаю, а не на чужині, не зрозуміти мені їх... - промовив Мирослав.

Чоловіки гамірливо сиділи далі, обмінюючись папіросками. Дехто, мав, як говорили “преміальні” кілька штук, з якісного та запашного тютюну, десь з під Кафи привезеного, та в три дорога проданого на місцевому ринку. Бригадир вже підходив до в'їзду, тому Мирослав разом з чоловіками, на диліжансі, в'їхав на територію заводу, і висадивши їх біля на пів зруйнованого цеху, поїхав завантажувати необхідні шкіряні лямки, які мали відправитися на ремонт.

Через кілька днів прибував очікуваний вантаж залізницею для Моше. Це була високоякісна дублена шкіра, з Олександрівська. Забрати її було доручено Мирославу, дочекавшись потяга, який мав прибувати десь після обіду. Вже майже був серпень, спека стояла не мала, тому сидіти на возі не було гарною ідеєю. Попрямував під кілька молодих каштанів, які точно було висаджено не більше ніж кілька років тому, але вже вони робили непогану тінь, яка давала змогу полежати на сухій траві, дивлячись на привокзальну метушню.

Особливо цікаво було спостерігати за тим, як себе поводити різні люди, як з різних причин перебували на залізничній станції. Хтось, у вишуканому одязі, сидів біля будівлі станції, махаючи паперовим віялом, чекаючи свій потяг. А хтось, у шматті незрозумілого кольору, здебільшого вже чорного – гарував біля вантажних вагонів, тільки й мріючи, що про холодну воду з колодязя та дерев'яне ліжко в себе в робочому бараці. Були і просто ті, хто тут опинявся тимчасово, чекаючи пересадки на інший потяг. Один з таких, був хлопець на ім'я Марко, котрий з шкіряною сумкою, яка мала очевидно задовгі лямки, теж не знаходив собі місця, ходив, бродив довкола вантажних потягів. Можливо, шукав спосіб потрапити на такий потяг і поїхати бажаним напрямком.

Хоч і не було точного часу прибуття потяга, він очевидно затримувався. Мирослав вже втомився лежати під каштанами, тому пішов прогулятися станцією, розглядаючи людей довкола. Все вже було знайомим, звичайним. Адже бував тут майже не щодня, і надивився різного. То коні, яких привезли потягом,

тільки но їх вивели з вантажного потяга, дременули хто куди, знайома ситуація. Навіть допоміг одного вловити, разом з дітьми, які тільки й ошивалися тут. Не розумів Мирослав чому, але дітей станція ніби манила. Хоч і сам виріс не далеко від ще більшої залізниці, не міг пригадати аж такої, дещо навіть надто сильної прив'язаності до всього, що тут було з боку місцевих діток. Лазили по вагонах, за що отримували різними словами від чергових та машиністів. Вилазили на дих пасажирських вагонів та бігали по них, поки хтось із жінок з паперовими віялами не поскаржиться на цей неприпустимий шум черговим.

Проте, вийшовши аж до колій, Мирослав побачив не зовсім звичайну картину. Ба більше, це його змусило просто завмерти і з цікавістю розглядати картину, де дві жінки, які очевидно говорили лише англійською, сиділи на лавці. А коло них, теж англійською, але явно не рідною для себе, говорила молода дівчина. Темно зелена сукня, з грубого матеріалу, хустка обмотана навколо шиї, далеко не нові, проте охайні шкіряні черевики. А найбільше падали в очі мідні сережки, які гойдалися в такт активної розмови. Вона точно була з ними знайома, а то й працювала з ними. Проте, вже через пів години, вона сіла на потяг, який прямував на південь, з маленьким клунком за плечима, що лише залишило на обличчі Мирослава легку посмішку.

Серпень місяць не тільки жнив. Це ще й початок сезону заготівлі шкіри, а також збору дьогтю та воску по околицям. Багато людей в найближчих селах вже чекали таких, як Мирослав, щоб гарненько заробити.

Мав цілий список від Моше, куди треба їхати і кого шукати. Диліжанс був полагоджений, готовий до тривалого заїзду, адже об'їхати треба було чималу відстань, зібравши необхідний товар. Мав із собою запас харчів, і солонина, і сало, і трави для вечірнього чаю, і сир, котрий сам вдома робив Моше.

Ну і куди ж без кількох буханців гарно випеченого хліба в печі, та баночки меду, нещодавно зібраного.

Дороги, які прямували до міста – були досить таки людними. Багато руху робітників з роботи та на роботу, багато купців та селян, які везли й везли свої свіжі продукти на ринок в Юзівку. Тут тобі і перець на возах, і картопля свіжа, і м'ясо та яйця. Хто що мав, той те й віз. З кожним роком, населення міста збільшувалось, а значить і попит на таку чудову та смачну продукцію тільки підвищувався, що не могло не радувати місцеве населення.

Люди. Можна було перекинутися словом прямо на дорозі. Але більше всього Мирослав любив зупинятися на невеличких галявинах, коло дороги, де зазвичай була невеличка криничка, кілька столітніх дубів або тополь. Там і обідали, і вечеряли, і медовуху попивали. Бачив в перше людей, але розумієш, що вони хоч і тяжко працюють, але люблять це. Люблять ось так жити. Поратися по господарству, заробляти на результатах своєї праці. Всі привітні та веселі.

Чоловіки, в сорочках сірих, зітканих зазвичай вдома, або майстринями з свого села, штани широкі, та ремені шкіряні. Ремені любили. Різного роду головні убори, тут тобі і з соломи, і з тканини. А жінки – в вишитих спідницях, та ще гарніших хустках. Такі подорожі були для них можливістю побачити життя довкола, розвіятись і гарненько заробити, щоб і далі мати змогу займатися тим, що виходило і до чого був хист.

Село було досить таки компактно розташоване довкола ставу в формі великої квасоліни. Мирослав добрався до села до обіду, і скочуючись з пагорбу, бачив вулички села, до якого наближався. На городах лише де не де, ще можна було побачити людей. Трава, понад дорогою вже була на пів жовтою, готувалася до осені. Чутно було як працює коваль, десь на окраїні села.

Треба було дістатися до людини, яка мала значне стадо кіз та отару овець, щоб забрати сирець – свіжу, нічим ще не оброблену шкіру. Моше мав власну змогу обробляти таку шкіру.

І хоч це займало більше часу, але було вигідніше саме скуповувати сирець, відразу звертаючи увагу на якість шкіри. Мирослав вже трішки теж розбирався в цьому ділі, тому йому було довірено купити певну кількість такого сирця.

- Доброго дня вашому двору! - вигукнув Мирослав, звертаючись до жінки, яка поралась біля хати.
- Доброго! Ви купець напевно?
- Так, він самий! Сподіваюсь правильно знайшов за описом вашу чудову й гарну хатину.
- Хах, так, ми ще вчора чекали вас ввечері.
- Не встиг, тому вирішив заночувати в дорозі, і вже зранку добратися до вашого села.
- Господар саме порається в хліві, будь-ласка, проходите та обідайте спочатку з нами, скоро будемо за стіл сідати.
- Та я снідав, загалом...
- Нічого, нічого, ви погляньте, вже як сонце припікає, самий час гарненько підкріпитися і вже потім, ближче до вечора братися за справи.

Снопи стояли коло хати, сушилися. Біля великої, старої вишні, стояв такий же старий і великий стіл. Дерев'яний, з лавицями довкола. Гарні рушники прикрашали край столу. Мирослав сів за нього, на край, та попивав холодне молоко, яка господиня принесла з погребя.

Хата мазаною, білою такою, що аж очі прижмурювались. На кутах були візерунки з квітів, що надавали затишку подвір'ю. Де й не взявся, прибіг пес, такий добрий та безобідний. Ліг під лавкою, коло Мирослава. Теж втомився, вже за пів дня набігався.

Господиня носила макітри з стравами, аромат від яких швидко розходився подвір'ям і далеко за нього. З під солом'яної стріхи раз поз раз пурхали ластівки, а одна з них сіла на вишню, та дзвінку виспівувала, а потім знов поринула за поживою для пташенят.

Через деякий час, господар приєднався разом з дітьми до чудового, ситного столу. Обідали не в тишині, ще й сусіди

прийшли, котрі в дорогу дали Мирославу невеликого глечика молока, а також гарний шмат сала, добренько засоленого.

Зібравши сирець, Мирослав мав їхати до Юзівки, лишень по дорозі, ще забравши кілька чудових, вже натертих сіллю шкір. Легкий дощ, який почався ближче до вечора, прибив куряву на дорозі, тому їхати було чудово, споглядаючи місцеві краєвиди.

Кінець літа видався досить таки насиченим. Мирослав здійснив не одну поїздку по навколишнім селам. Зібрав і сирця, і дьогтю, і воску. А які чудові та якісні готові шкіри познаходив! Список продавців сировини в Моше було значно поповнено, і це було вперше за останні роки. Моше був задоволений тим, як працює Мирослав. Його віра в нього себе сповна виправдала. А Мирослав був радий, адже за довгий час відчував, що займається тим, що йому до душі, має змогу знайомитися з новими людьми, новими місцями. Його рідна земля була такої різноманітною, що куди не приїжджав, завжди міг побачити щось нове, незвичайне. Вражень та спогадів за такий короткий період назбирав на кілька років вперед.

Як винагороду за чудову роботу, Моше дам змогу Мирославу... – попрацювати. Проте, це було те, чого він і чекати не міг. Бачачи хист Мирослава до комунікації з людьми, спостерігаючи те, як він вміло міг домовитися про нові угоди, а також – розуміючи дещо невтішну для себе ситуацію з селами довкола, вирішив відправити його подалі, розвідати й укласти певні угоди подалі від Юзівки. Адже довколишні села, через значний попит починали завищувати закупівель ціни, а це починало негативно відображатися на справах.

Їхати треба було на південь, адже там були села та хутори, де можна було знайти чудових господарів, які мали труднощі з тим, щоб реалізовувати плоди свого господарювання. Так вважав Моше. Для всього цього, він

підготував коня для Мирослава. Молодого, сповненого сил. Це те, що й треба було. Верхи їхати куди в незвідані для нього краї, зустрічати людей та робити загалом корисну справу. Ще й заробити можна було не погано.

Зібравши сумку, одягнувши свого капелюха, рушив в дорогу із самого рання. Спочатку їхав швидко, адже був сповнений ентузіазму, та й довколишні села, краєвиди вже не були чимось новим та цікавим. Хотілося далі, й далі. Зупинився лише ближче до обіду, напоїти коня біля криниці, та й самому підкріпитися.

Дещо відпочивши, рушив далі. Цього разу вже повільною ходою, адже конкретного місця призначення не мав. мав лише завдання укласти угоди, домовитися на подальші закупівлі тієї чи іншої сировини. Звичайно, до берегів Азову не збирався скакати, проте, треба було знайти ідеальне місце, місцевість, де б люди були готові й мали б що продавати, не маючи альтернативи або маючи не таку вигідну. Адже купці з Юзівки, той таки Моше, хоч і шукав вигідніші закупівель ціни, все одно готовий був платити гарні кошти, в порівнянні з тим заробітком, які могли мати селями просто торгуючи десь на місцевих ринках чи шинках.

На наступний день, натрапив на цікаву місцевість, біля березового гаю. Хутір мав назву, як не дивно – Березовий. Тут було два великих свинарники, власником яких був чоловік, який дбав про цей невеликий хутір, а також майже всі місцеві жителі, яких було не так і багато, працювали біля свиней. Знайти самого власника було не важко, саме керував процесом забивання кількох хряків. Звичайна робоча метушня, але в якомусь розміреному темпі. Кожен знав, що робить. Довелося чекати кілька годин, поки закінчили активні роботи. Лише потім, на ганку його садиби, мали розмову. Чоловік був явно зацікавлений, адже до цього мав купців, які здебільшого приїжджали зі сторони Олександрівська та околиць, проте, завжди збивали ціну, адже всіляко жалілись на тяжку й не близьку дорогу. Пропозиція та перспективи, які описував

Мирослав, чоловіку точно сподобались, і він вже хоч зараз готовий був забезпечити чималу кількість сала та обробленого м'яса. Домолись, що восени буде закупівля, і разом з іншими господарями, які як виявилось в сусідніх селах теж переважно займалися свинями, вони можуть стати головним, новим постачальниками свинини і сала з цих країв.

Мирослав був задоволений, адже це була гарна угода, і Моше точно буде задоволений. Вже не дарма поїхав, думав Мирослав. Проте, ще були й інші завдання, і треба було рухатися далі, напитувати, розпитувати та шукати господарів, які мали надлишок своєї продукції і готові були навіть збільшити її виробництво, вже з наступного року.

Той факт, що зі слів власника свинарника, Мирослав був чи не одним із перших, хто саме з тих країв до них приїхав з такою пропозицією, дуже підбадьорив його. Бачачи очі цих людей тут, для яких це було щось нове, нові можливості... Так чудово було бути тим, хто не тільки сам шукає можливості, але й дає їх іншим.

На третій день дорого продовжувалася, і на горизонті показалося велике село, яке розкинулося понад берегом річки Янчур. Зупинившись біля криниці, біля якої росла велика іва, Мирослав міг споглядати село та його околиці. На іншому березі річки, на якому і він сам знаходився, по праву сторону від дороги виднілися пасіка. Хаотично розкинуті рамкові вулики займали чимало площі, а отже ось куди треба було їхати в першу чергу. Набравши у маленький глечик холодної води, який туго зав'язав шкірою, Мирослав тихим ходом рушив у сторону пасіки.

У повітрі стояв неповторний запах полині, переплітаючись з іншими степовими травами. Жайворонок вигравав при дорозі. Спускаючись у цю низовину, де й знаходилося село, Мирослав бачив, як на луках по цей берег, селяни снопували сіно, яке вже було не надто високої якості, але точно згодиться під час зими. Дорогу перебігло два зайці, молоді

та прудкі. Місцевість була чудовою. Щось у ній було особливим та неповторним.

Солом'яний капелюх на тонкій тканиновій нитці, гойдався на невеликому вітерці позаду, на спині. Кінь хоч і мав сили, але за ці дні добряче попрацював, і вже хотів відпочивати. І той факт, що село було чималим, Мирослав сподівався саме тут знайти чимало корисних зв'язків, які б допомогли йому виконати завдання від Моше.

Подвір'я було без тину чи будь якої огорожі. Довкола теж не було інших хат. Хатина була побілована крейдою, але точно не цього року. Вкрита очеретом, який вже мав темно сірий колір. Те, що приближався до пасіки відчув відразу, адже в праву руку вдарилась бджола і тут же, майже відразу, запекло та зазуділо.

Вулики були майже довкола всієї хати. Кілька невеликих діжок з водою, де роїлося найбільше бджіл. Спека була ще та, в другій половині цього серпневого дня. Під стріхою виднілося вудилище з глodu. А та невеликому столику, коло ґанку, лежав розрізаний кавун та кілька переспівших груш. Над цим всім раєм – була купа бджіл, які одна поперед одною хотіли, напевно, теж гарненько посмакувати.

Кілька раз гукнувши, через декілька миттєвостей десь із-за хати показався чоловік. Швидко розговорилися. Майже відразу Степан, а саме так його звали, повів гостя показувати його різноманітні вулики. Найдалі, під кількома яблунями стояли колоди, в яких було видовбано дупла, де не менше роїлось бджіл. Степан називав це – дуплянками, і говорив, що цей метод хоч і був не зручним, але подобавсь йому найбільше. І що найсмачніший мед був саме з цих дуплянок. Хотів відразу пригостити Мирослава, але останній не надто спокійно вів себе у компанії бджіл, тож тим паче не став ризикувати й смакувати мед прям на їх очах.

За столом, обідаючи чи вже скоріше вечеряючи, обговорили можливість закуповувати мед в не малих кількостях. Степан був м'яко кажучи зацікавлений в цьому, адже

пасіка для нього - це була безальтернатива. Він це любив всім серцем. Проте, реалізовувати мед мало де міг.

- То ти мандрівник чи все купець? - посміхаючись запитав Степан.
- І те й інше, але не можливо їхати кудись по таким чудовим місцям, і не бути мандрівником, не можливо не насолоджуватися всім цим...
- Цього й не помічаєш, коли тут вошколупишся собі... Але так, місця тут чудові. Хоча, як і кругом напевно, щось завжди можна знайти цікаве, будь-де...
- Не можу не погодитись...
- То мед, м'ясо... що ще?
- Та багато чого, можна будь-що що може бути корисним. Шкіра, звісно, в пріоритеті.
- Ну щодо шкіри не можу сказати, а от щось цікаве... є кілька варіантів. Ось в цьому селі, - киваючи за річку, промовив Степан.
- Успенівка, вірно?
- Так, воно. Ось там є кілька різьбярів, які як я знаю, можуть бути корисні завдяки їх виробом з дерева. Що завгодно тобі зроблять, з липи, клену... переважно з липи.
- Це цікаво, дякую.
- А ще, думаю це точно буде корисно тобі, бо наскільки знаю, з твоїх країв там вже щось та й закупають.
- В цьому ж селі?
- Ні, це далі. Гуляйполе. Там тобі і лемеші, і шківи, і мотики, і чересла, а ще всілякі цвяхи, скоби, серпи... багато чого, що може мати попит.
- Це дійсно цікаво, і можливо буде тією самою неочікуваною знахідкою..., - задумливо промовив Мирослав, адже про щось таке Моше не згадував, але вони говорили, що було б чудово, щось нове привезти, або знайти щось, що буде так само мати попит на місцевому ринку та серед місцевих перекупщиків та торговців.

Уклавши угоду щодо меду, Мирослав за порадою Степана вирішив вечір провести біля річки, далі по руслу, де були чудові риболовці місця. Їжу мав, настрій теж. Та й заночувати там можна було.

Чудово відпочивши, навіть спіймавши руками кілька непоганих карасів, Мирослав на наступний день мав кілька цікавих зустрічей в Успенівці, які мали успіх і домовленості, вже пізньої ночі був у Гуляйполі.

На ранок, за порадою людей, яких зустрів вчора біля шинку, котрий був поряд з гостьовим двориком, попрямував до парового млину. Велична будівля, височіла на все місто. Червона цегла виблискувала на сонці. Якись лічені роки пройшли від того, як цей млин тут з'явився, і став осередком де зранку збиралося чимало люду, і можна було розпитати про те, що цікавило Мирослава.

Пробув не один день у Гуляйполі. Познайомився ближче з місцевим виробництвом. І мав однозначно гарні новини для Моше. Проте, не тільки для нього, а й для самого себе. Вже в останній день, проїздом був тут і один доволі заможний купець, який мандрував з власними людьми на двох чудових возах з усіма пожитками. Був далеко, і їхав аж до Харкова. Тут зупинився в тому ж гостьовому дворикі, що й Мирослав. Чоловік був вражений тим, що Мирослав робив, чим займався.

- Ти цікава людина, - промовив чоловік до Мирослава, - і я маю для тебе пропозицію. Мені треба довірена особа, яка могла б поїхати до Криму, і домовитися про поставки якісного тютюну до Харкова. Я не так давно там був проїздом, але не мав часу зайнятися ще й цим питанням, проте по дорозі багато наслухався про таку можливість і не хотів би її втрачати.
- Мені треба повернутися до Юзівки.
- Я розумію, ми самі туди завтра вирушаємо. Їдьмо з нами. Закінчиш свої справи, і вже звідки, залізницею відправишся до Джанкоя, а там як видно буде...

Не давши остаточної згоди, Мирослав все ж вирушив назад разом з цією діловою компанією. Але така можливість дійсно видавалася йому досить таки цікавою.

Не знав, коли повернеться сюди знов, адже дорого мала бути не близькою. Не менше трьох діб треба було мандрувати потягом. Тому, знову тягнуло в центр міста, щоб споглядати будинки, в яких мешкало чимало іноземців. З квартири вже виселився, адже ввечері мав відбувати перший потяг до Лозової, перше місце призначення.

Моше позитивно віднісся до того, що Мирослав прийняв пропозицію багатого купця, і вирушав до Криму. Його слова про те, що чогось доброго, гарного та якісного – завжди не вистачає. І цим треба вміти вчасно користуватися. Ловити вдалий момент. В свою чергу, Мирослав був вдячний Моше не менше, адже він дав йому можливість, якої він так довго чекав – бути самостійним, цінним елементом суспільства, бути корисним. Досвід отриманий на цій роботі – був дійсно унікальним, і відкривав нові двері.

Блукаючи вечірніми вуличками, Мирослав розумів, що за короткий термін і це місце мало щось близьке йому, і він точно його буде пам'ятати, щоб там не сталося. Поїздка була одноразова, проте, зрозуміло було, що в разі успіху, робота точно ще буде. Про це думав Мирослав, і це чудово знав Моше. Люди поверталися з тяжкої роботи, де провели останні дванадцять, а хто і п'ятнадцять годин. Тут було не просто. Але як не крути, це місце дійсно давало, і дало Мирославу, – можливості. Деякі, він проігнорував, а за деякі вхопився що є сили та духу...

Лозова – це перша станція куди вивозилося вугілля. Тому майже всі потяги мали в першу чергу вантажні вагони. Мирослав знав вже ціну цим з горою насипаними вагонами вугілля, котрі були в кінці потяга. Зайшовши у вагон, сів біля вікна і чекаю на відправлення, не відводив очей від людей, котрі

бігали на станції. Не так давно, був далі на півдні, у мальовничих селах, степах. Тепер от знову це все... Різноманіття радувало і давало надію, що ще багато чого є тут, вдома, що буде неймовірно цікавим та захоплюючим.

Після Лозової, пересів майже без очікувань у потяг, який мав довести його до Джанкою. Але дорога була дальньою, тому тепер вже мав щось робити в потягу. Був з собою маленький ніжик та кілька невеликих дерев'яних колодок. Ще перед від'їздом згадав Блискучого. Тому й вирішив, що буде чим зайнятися в дорозі.

На сусідніх місцях сиділо дві дівчини, які однозначно цікавилися телеграфом, бо не припиняли щось про нього бурмотіти. Проте, їх слова було важко розібрати, але вигляд у них був дещо дивний. Одна мала коротке волосся, чорні сережки та короткий, потертий плащ зі шкіри. Інша, більш говірка - була одягнена у квітчасте плаття та мала косинку на голові, світло зеленого кольору. Біля них були розкидані якісь газети, вирізки з газет... Потяг рушив, і їх гомін вже було не так чутно, і Мирослав міг зосередитися на своєму новому занятті, час від часу дивлячись у вікно та спостерігаючи краєвиди, людей.

Синельникове. Залізнична станція, де дві дівчини вийшли, і де мали дещо подовжену стоянку, адже як стало відомо - відчепили один з вагонів, який потребував лагодження. Саме на цій станції була вагоноремонтна майстерня. Чув гомін залізничних робітників, котрі готували потяг до подальшої мандрівки. Взявши біля потягу на імпровізованому ринку щось поїсти, Мирослав відправив в потяг та вже через кілька хвилин, після того як поїзд рушив, заснув.

Через півтора дні - Джанкой. Крим. Мав трохи часу, тому просто дивився довкола, знайомився з подорожніми та попутчиками. Дрібні купці й не дуже. Хтось повертався додому, здебільшого кримські татари, котрі мали багато ділових зв'язків з материком, але завжди їхали в рідні краї.

Потяг, який мав доставити Мирославу місце призначення його подорожі - Кефе - вже був на залізничній

станції. Людей було чимало, багато з материка прямували туди на відпочинок, багато – як і Мирослав по деяким діловим справам.

Перші години в новому потязі були без сусідів поруч, що давало змогу Мирославу просто дивитися в далечінь, розглядаючи степову місцевість Криму. Залізна дорога простягалася саме через такі, здебільшого знелюднені степи, але час від часу – було видно будиночки, під глиняними дахами. Лінії телеграфу теж іноді виринала і можна було просто рахувати стовпи, які мелькали у вікні.

Так пройшла не одна година. І на одній з невеликих станцій – до вагону зайшли люди, і один сів коло Мирослава. Кримський татарин, який віз до Кефе – свій виноград. Зрозуміти його було не важко, адже він розмовляв однією мовою з Мирославом, хоч і мав свій діалект та деякі особливо мелодійні слова. Особливо було цікаво, коли вже через хвилин десять після відправлення потяга, цей чоловік показував Мирославу у вікно його власні виноградники, які простягалися вже дещо пагорбистою місцевістю.

Рельєф дійсно змінювався. Як і люди у вагоні поїзда. Кримський татарин багато розповідав про свою родину, про те, що цього року врожай винограду буде чудовим, і що це тільки перший сорт, який він везе на продаж, далі – буде більше і краще.

- Ти в Ак'ярі бував?
- Ні, на жаль поки, що не приходилось... Але залюбки туди поїхав би, в той бік. Проте, як вже говорив, маю справи в Кефе... – відповів Мирослав.
- Так, так... То ти купець. У вас є там виноград?
- Я бачив, але місцевий, не у великих кількостях. Хоча, думаю в моєму рідному місті, в Олександрівську – набагато більше.
- Так і є. Я і там буду восени, маю домовленості.
- Складно це? Вирощувати виноград?

- Ох, коли є бажання, і коли живеш цим, то все йде в насолоду та захоплення! Це сімейна справа у нас, мої сини та доньки – теж займаються цим, сподіваюсь і онуки теж будуть. Проте, як і вся робота, як і будь-яка справа – ця не виключення – потребує терпіння, працелюбства та гарної погоди!
- Як же без неї!
- Звісно! Проте, на нашій землі з цим проблем поки не маємо, дякуючи Аллаху, маємо і потрібну температуру, і без засух цього року. Все в міру!
- Коли давно, дід мій мені розповідав, що намагався розводити виноград. Але занадто багато дощів, раз і назавжди поклали край цій його затії...
- То так і є, там у вас, північніше, діла не буде. Але це ж і прекрасно, що ми можемо доповнювати один одного. Ось завдяки, в тому числі, таким як ти – ми можемо розрахувати, що нашу прекрасну продукцію зможуть купити і далеко на північ, до самого Харкова! І навпаки, ваша унікальна, якісна продукція може радувати нас на наших гостей...

Потяг стукотів далі. Вже наближалась ніч. Хто як міг, вкладався спати, чи просто сидячи заплющував очі і поринав у спогади, думки, і вже потім – у вирій снів. Мирославу снилося, як він по прекрасним краєвидам Криму випасає величезну отару овець, з якої раз поз раз втікає кілька овець. І він їх старанно шукає, розпитуючи місцевих, які намагаються йому допомогти. Ніби ось, все вдалось, вся отара разом, аж тут відразу розуміє, що знову когось не вистачає, знову щось гризе його із середини, і він знову повертається до пошуків...

Ближче до обіду наступного дня у вікні потяга здебільшого було видно лише пагорби, глинисті урвища, скелі з вапняку. У повітрі вже літав запах моря. Свіже, наповнене

чимось таким не звичним і одночасно близьким, повітря - ніби заколисувало Мирослава. Хотілося просто тут і зараз - вистрибнути з поїзда і просто бігти цим безкраїми долинами аж до узбережжя.

Потяг потроху наближався до - вершини гір. До місця, де закінчувалися Кримські гори. Затишне, але таке ділове та одночасно - вільне містечко - Кефе. Визначна історія. І наближаючись туди, Мирослав розумів, що по іншому і бути не могло, адже ця місцевість просто зачаровувала з першого погляду.

Вийшовши з потягу, Мирослав мав час, тому не поспішаючи попрямував просто до води. Вона тут була буквально поряд. Цей запах, цей шум. Викрикування чайок, рибалки, котрі вже збиралися повертатися додому. Певна кількість відпочиваючих, які просто прогулювались теж понад водою. Сидів то в одному місці, замочивши ноги у теплій, спокійній воді, то в іншому місці, заховавшись у тінь від рибацького човна, який був перекинутий на березі та опертий об природній кам'яний бар'єр. Ще залишались деякі пожитки, які брав у дорогу, а також смачнющий виноград, яким поділився кримський татарин, саме зараз все це смакувало найбільш неповторно.

Місто було наповнене людьми. За останні роки - його значення як туристичне, так і ділове - значно виросло, як і населення. Багато тут можна було зустріти поважних гостей, яких легко було впізнати через їх одяг та манеру пересування, а місця відпочинку. Архітектура буяла своїми особливостями та чудовими, неповторними проявами та візерунками.

Відразу було помітно мінарет мечеті, до якої і взяв курс Мирослав, адже вона була орієнтиром для нього, щоб знайти місце, де можна було заселитися та відпочити з дороги. Багато приватних садиб, де були доволі бюджетні варіанти, які Мирославу повністю підходили.

Трішки відпочивши, гарненько пообідавши, Мирослав просто гуляв містом, ще не раз був біля води. Насолоджувався

цим днем, цим моментом. Ось чому його так тягнуло до такої роботи, до такої діяльності. Ось чому він так що є духу біг за тим конем, який злякався та тікав від нього. Впіймав. Ось тут. Нарешті. Розумів, що ця погоня, яка насправді почалася ще задовго до того коня, завершилась. нічого не отримавши матеріального, Мирослав – отримав усвідомлення того, як він баче цей світ, що він хоче робити, і як проживати це життя.

Наступного дня – вирушив до місцевого ринку. Який був не просто ринком, а місцем, де можна було зустріти купців та торговців з усього Криму і не тільки. Тут Мирослав вперше побачив чи скуштував багато екзотичного. А який же смачний інжир. Темно-фіолетовий, аж коричневий. М'який, м'який... Накупив цілу торбину, буде в дорогу! Йшов рядами далі. Роздивлявся не тільки на товар, але й на чудових людей, місцевих. Кримські татарки, які продавали фрукти, овочі – власного врожаю, мали вишукані, але скромні наряди – у вигляді суконь, з вишивкою та мереживом. На голові – хустки або фески, з просто неймовірними орнаментами. Всі привітні та відкриті. Перебувати там – це був по істинно новий, прекрасний досвід.

Все ж дійшовши до місця призначення, до якого так довго добирався всі ці дні, Мирослав обговорював з тими, хто вирощує місцевий тютюн – можливість його оптових закупок приватними купцями з Харкова. Готові були купувати багато. Кримські татари, які займалися вирощуванням високоякісного тютюну, відразу кілька сімей – погодилися за теплим чаєм, обговорити всі можливі варіанти подібної співпраці. Вже здобуті навички Мирослава у подібних переговорах дали про себе знати, через всі тонкощі та деталі, в яких Мирослав вже досить добре розумівся. Попередні угоди було укладено. Залишалось повідомити деталі керівнику, тому, хто і прислав сюди Мирослава та відразу здійснити перші замовлення.

Мирослав покрокував до телеграфу, де передавши телеграму, очікував на зворотне повідомлення. І не сказати, що отримав щось незвичне, чи надто не очікуване. Проте це було те,

що змусило його задуматися. А чи дійсно він хоче знов? Знов щось міняти, знов кудись їхати, йти, бігти? Угоди були погоджені, а разом з ними – і пропозиція переїхати до Харкова, адже там вже була нова робота, яка чекала Мирослава. Ніби й знав, що може бути таке, але досить довго сидів не знав, як правильно відповісти, і що саме... Вирішив, поки була черга, пройтися знов до води.

Як же знов хотілося насолоджуватися цим повітрям, краєвидами, виглядом води та моря. Але вже було важко. Всі думки були десь. Зараз, він займався тим, що хотів, але можливо – це та сама, нова можливість за яку треба хапатися? Цього разу, чомусь було складніше. Йшов від води, під прекрасними зеленими кронами дерев, які охопили весь тротуар. І кинувши погляд через дорогу – різко зупинився і завмер – знов ті самі мідні сережки та пошарпані, тепер ще більше, шкіряні черевички. Цього разу спіймав погляд і на собі та легку посмішку.

Перший раз, за останні місяці – не зовсім по діловому віднісся до своєї роботи. Обов'язків. Бо передавати телеграму через шість годин, коли треба було через годину... Але це те, що було йому треба. Відповідь – що ж все таки робити? І зустрівши схожу за духом людину, яка без вагань погодилась розділити дорогу – подав телеграму: “Все одобрено, угоди підтверджені. Буду в Харкові на наступному тижні”.

Знову потяг. Знову мідні сережки. Споглядання чудових краєвидів своєї рідної землі, смакуючи – один за одним – смачний інжир.

2025 рік